

Michal ZAVADSKÝ

BUDEME OPĚT FARSKÁ REPUBLIKA?

alebo

**ŠOKUJÚCA PRAVDA
O CIRKEVNOM MAJETKU**

Keď vláda odkazuje občanom, aby sa postarali sami o seba – nech sa o seba postará aj cirkev.

Keď si máme platiť za lekára, sanitku, recepty atď. – nech si aj veriaci platia sami svojho farára aj opravy svojho kostola.

Čitateľ

Miesto úvodu

Milí čitatelia, vznik tejto publikácie podnietil rozčúlený list, ktorý sme dostali.

Vážená redakcia, s veľkým záujmom som si prečítala Váš článok o cirkvi na Slovensku, ale žiaľ po jeho prečítaní som bola veľmi, ale skutočne veľmi sklamaná. Prečo?

- Ako môžete písať také neuveriteľné klamstvá, že katolícka cirkev na Slovensku je chudobná?
- Veď ročne dostáva zo štátneho rozpočtu 500 – 700 mil. Sk, čo predstavuje za posledných 10 rokov viac ako 6 miliárd korún!
- A kde sú peniaze, ktoré dostáva dennodenne od veriacich? O aké sumy sa jedná? Nejde náhodou o ďalšie desiatky miliónov korún?
- A kde sú peniaze, ktoré dostáva z iných finančných zdrojov, napr. od samospráv, okresných a krajských orgánov?
- Ako je možné, že náš farár má každé 2 roky nové auto? Kde na to berie, keď sú farári takí úbožiaci a majú také nízke platy?
- Ako je možné, že každý rok chodí na zahraničné dovolenky? Z čoho to dokáže našetriť?
- Vážení páni redaktori, Vy ste už boli na dovolenke v Mexiku aj so svojimi manželkami alebo milenkami ako chodia naši chudobní páni farári?
- Prečo Ste nenapísali o tom, koľko nových kostolov bolo postavených po celom Slovensku. Aj v maličkých dedinách, ktoré majú iba do 500 obyvateľov, sú postavené nové kostoly za milióny korún. Na celom Slovensku ide o desiatky miliárd korún v časoch, keď mladí ľudia nemajú kde bývať. A pritom máme najviac kostolov v Európe v prepočte na počet obyvateľov!
- Prečo Ste nenapísali nič o obrovských majetkoch cirkvi? O tisíckach hektá-

- roch lesov a polí, z ktorých má cirkev úžitok a ďalšie finančné príjmy?
- Vy sa vo vašej redakcii ani trochu nehanbíte za takéto neobjektívne a klamlivé články?
 - Koľko miliónov korún dostane ročne katolícka cirkev na offeru, do zvončeka, milodarov, zbierok na opravu kultúrnych pamiatok, humanitnú činnosť atď.? Pokúsil sa to niekto spočítať?
 - Bez akejkoľvek kontroly, bez daňových dokladov, bez registračných pokladníc, bez daňových priznaní – kam prúdia tieto milióny?
 - Prečo nenapíšete nič o tom, aké sú poplatky za krsty, birmovky, sobáše a pohreby?
 - A viete čo stojí katolícky sobáš, keď nemáte v poriadku všetky svätosti? Komu idú do vrecák tieto čierne peniaze?
 - Často sa hovorí čiernej a šedej ekonomike, a toto je aká ekonomika? Toto nie je čierna ekonomika?
 - A ešte niečo. Zo svetovej tlače sa k nám dostávajú správy o sexuálnych aférach kňazov v zahraničí v USA, v Austrálii, v Rakúsku ap. o pedofilii, detskej pornografii, homosexualite atď. Myslíte si, že u nás sa takéto veci nedejú?

Čo keby ste sa pokúsili napísať niečo o tomto, však tvrdíte o sebe, že ste nezávislá tlač! A pritom píšete loajálnejšie, ako keby ste robili v Katolíckych novinách! Skutočne nemáte byť na čo pyšní! Majte profesionálnu česť a občiansku odvahu! Alebo nemáte dostatok charakteru? Slovensko nie je takou katolíckou krajinou ako sa verejne a oficiálne tvrdí, je tu viac ako 2 milióny neveriacich občanov! To, že niekoho ako dieťa pokrstili, to ešte neznamená, že celý život bude fanatický katolík.

Vaša čitateľka

(nehnevajte sa, že neuvádzam svoje meno, ale pracujem v štátnej správe, a vedúci nášho úradu je doslova náboženský fanatik)

Pretože pisateľka listu nie je jediná, koho táto problematika zaujíma, na nasledujúcich stránkach sa pokúsime odpovedať aspoň čiastočne na niektoré nadhodené otázky

Kto financuje cirkev?

Na financovanie rímskokatolíckej cirkvi prispievajú aj neveriaci. Mnohí proti tomu protestujú a oprávnenne sa pýtajú – akým právom? Oficiálne však nikto nevie alebo nechce povedať, aký veľký majetok cirkev vlastní a koľko financií celkove dostáva.

Je pravdou, že po novembri 1989 nastali u nás zásadné zmeny v tzv. cirkevnej politike, treba však otvorene povedať, že nie všetky tieto zmeny smerovali k lepšiemu stavu pre občanov. Okrem iného štát vrátil cirkvi majetky (ako sa ukazuje aj také, ktoré jej nepatrili), na školách sa vyučuje náboženstvo (a ako to vyzerá bude povinné pre každého), vznikli katolícke školy, médiá či charity. Ani zďaleka sa však nedá hovoriť o tom, že by nastala odluka cirkvi od štátu. Čo to prakticky znamená? Vzhľadom

na to, že na Slovensku nemáme inštitút cirkevnej dane, každý, či už veriaci alebo nie, či chce alebo nechce platí na chod tejto veľkej mašinerie. Mašinerie, ktorá sa ústami svojich predstaviteľov – biskupov ap. často vyjadruje o neveriacich veľmi znevažujúcim spôsobom. Je teda úplne jasné, komu tento stav najviac vyhovuje – cirkvi! Nielen voľnomyšlienkári, sekulárni humanisti, ateisti, skeptici, nihilisti, racionalisti, anarchisti, agnostici a p., ale aj iní veriaci napr. budhisti, mohamedáni, jogíni a ďalší – podľa predstaviteľov katolíckej cirkvi neznabohovia – sa oprávnenne pýtajú – akým právom mi za moje peniaze, má niekto nadávať?

Ako to beží inde vo svete?

Inak je to však tam, kde je bežná takzvaná cirkevná daň. Vo viacerých krajinách, napr. i v susednom Maďarsku jestvuje odluka cirkvi od štátu. Veriaci platia osobitnú daň. Na obrady je stanovený cenník. Samozrejme, pre neplatcov cirkevnej dane sú sadzby pod-

statne vyššie. (Kyska 2003) Podobný princíp funguje aj v Nemecku, kde, mimochodom, je cirkevná daň dosť vysoká. Ak ju však neplatíte, cirkevná svadba či krst vás vyjde až o 200 % drahšie ako platiteľa. Povedzme si ale otvorene, koľkokrát sa budete v živote cirkevne sobášiť? A koľko krstov či pohrebov budete potrebovať? Existuje niekoľko spôsobov financovania cirkvi. Koho to podrobnejšie zaujíma môže si prečítať knihu: *P. Prusák: Odluka cirkvi od štátu.*

Neuskutočnená odluka

Jedným z hesiel novembrových ulíc Slovenska roku 1989 bola aj žiadosť o odčlenenie cirkvi od štátu. Toto účelové pseudorevolučné heslo malo predovšetkým emocionálne zmanipulovať masu veriacich. Bolo pri ňom účelovo zneužitie náboženské cítenie jednoduchých veriacich, ako tomu bolo zo strany cirkvi i politikov už mnohokrát v minulosti. Išlo len o zrušenie tzv. štátnej kontroly cirkvi. Socialistický štát bol účelovo označený za represívny aparát obmedzujúci občiansku slobodu. **Mnohí tomu ľahkoverne uverili a veria dodnes.** Je to podivuhodné, ale mnohí ešte stále neprecitli, napriek tomu, že výsledok 14-ročnej „slobody“ je už dnes očividný – naprostá anarchia a rozkradnutý celý štát – o toto Vám išlo? To je ono?

Lenže zrušením štátneho dozoru sa nezrušilo financovanie cirkvi zo štátneho rozpočtu. To, nakoniec, nežiadali ani najsilnejšie náboženské spoločnosti, ktoré sa však veľmi rýchlo začali hlásiť o znarodené majetky. Požiadavka odluky sa teda dodnes nenaplnila dôsledne. Je isté, že hlavný podiel viny na tom nesie štát, lebo cirkvi, každoročne sa zvyšujúci prílev peňazí zo štátneho rozpočtu priam báječne vyhovuje. Bodaj by nie!

Je cirkev štát v štáte a robí si, čo chce?

V súčasnosti neexistuje žiaden úplný oficiálny zoznam majetku, ktorý bol vydaný cirkvám a náboženským spoločnostiam v rámci tzv. reštitúcií. (Prečo píšeme o tzv. reštitúciách – podrobne rozoberieme

ďalej.) Existujú vraj iba dielčie a nekompletné zoznamy. Dnes nikto nevie odpovedať na otázku, koľko presne toho majetku bolo a komu ho po novembri 1989 vrátili. Existuje tu dokonca oprávnené podozrenie, že v mnohých prípadoch sa postupovalo protizákonne. Je to veľmi zaujímavá situácia. Štát to vraj nevie a cirkev vraj tiež nie. **A to napriek tomu, že ide o majetok v hodnote niekoľkých miliárd.** Išlo o rôzne budovy, napríklad bývalé cirkevné školy, sirotince, kláštory, poľnohospodárske pozemky v intraviláne, lesy, ale aj rôzne hnutelné kultúrne pamiatky, často nevyčísliteľných hodnôt. Nie je to zo strany štátu skutočne neuveriteľné lajdáctvo? Že by to bolo tak, ako hovorí ľudové príslovie, že v mútnych vodách sa najlepšie loví?

Podľa vyhlásení zástupcov ministerstva kultúry je dôvodom tohto stavu údajne zložitá štruktúra majetku cirkvi. Svoje majetky majú biskupstvá, rovnako sú však právnymi subjektami napríklad aj farnosti, pričom každá vlastní prinajmenšom kostol. Svoje majetky môžu mať aj rozličné cirkevné zbory. Áno, to je pravda, ale práve preto si to vyžaduje zo strany štátu zvýšenú pozornosť a kontrolu.

Reštitúcia tzv. cirkevného majetku

Slovenský parlament schválil zákon (zákon č. 282/1993 Z.z.) o plnej reštitúcii majetkov cirkvám. Pritom štátne príspevky zo štátneho rozpočtu cirkvám – platené z príspevkov v š e t k ý c h daňovníkov bez ohľadu na ich cirkevnú alebo laickú príslušnosť sa budú naďalej preplácať. **Tento zákon bol prijatý napriek tomu, že viacerí experti poukazovali na to, že nie je „v poriadku“.** Prečo?

- Tento zákon nestanovil žiadne obmedzenia ani čo do veľkosti, ani čo do charakteru prinavráteného majetku, na rozdiel od iných subjektov, ktorým sa vracal konfiškovaný majetok, pričom práva subjektov podliehali viacerým obmedzeniam.
- Teda opäť dvojaké meradlo, ktoré rozlišuje medzi svetskými subjektami a náboženskými právnickými osobami.
- Ďalší zo sporných bodov tejto štedrosti v tzv. reštitúcii cirkevného majetku je samotná legalita nárokov. – Prečo?